

4η Ενότητα: Ενωμένη Ευρώπη και Ευρωπαίοι πολίτες

Αναφορικές προτάσεις – Ελληνικά σε ξένες γλώσσες – Συνώνυμα – Αντίθετα

Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου

Κείμενο 1 [Τι σημαίνει Ευρωπαίος;] Σελ. 36

1. Από ποια στοιχεία χαρακτηρίζονται οι Ευρωπαίοι, σύμφωνα με την Αρβελέρ;

Σύμφωνα με την Ελένη Αρβελέρ, οι Ευρωπαίοι «χαρακτηρίζονται από το ότι θέτουν υπό αμφισβήτηση κάθε κατακτημένο ή κατεστημένο, με την πρόθεση να όχι μόνο να αναιρέσουν το παλαιό χωρίς να απαρνηθούν τις καταβολές τους, αλλά και για να προσχωρήσουν προς το άγνωστο». Χαρακτηρίζονται δηλαδή από διάθεση αμφισβήτησης και ανατροπής της παλαιάς τάξης πραγμάτων για να προχωρήσουν στο μέλλον έχοντας οδηγό την παράδοση.

2. Ποια απάντηση δίνει η συγγραφέας-ιστορικός στην ερώτηση: «Υπάρχει τελικά Ευρώπη ή δεν υπάρχει;»

Η συγγραφέας-ιστορικός Ελένη Αρβελέρ, στο ερώτημα αν τελικά υπάρχει Ευρώπη ή όχι, δίνει την απάντηση ότι η έννοια Ευρώπη είναι μια ιδέα υπό κατασκευή. Πρόκειται δηλαδή για μια Ευρώπη η οποία, ενώ χαρακτηρίζεται από πολυμορφία («Ευρώπη σλαβική, Ευρώπη ορθόδοξη, προτεσταντική, καθολική, Βόρεια και Νότια Ευρώπη, Ευρώπη της ελιάς και Ευρώπη του αμπελώνα»), οι λαοί της έχουν κοινές καταβολές και κοινό όραμα («Είναι μια Ευρώπη της οποίας τα διάφορα μέρη μοιράζονται το πνεύμα ενός κοινού ονόματος και το πεπρωμένο ενός οράματος που αρχίζει να διαφαίνεται στον παγκόσμιο ορίζοντα»).

3. Υπογραμμίστε τις αναφορικές προτάσεις του αποσπάσματος. • Πώς εισάγεται καθεμιά; • Σε ποια λέξη αναφέρεται; • Τι είδους αναφορικές προτάσεις είναι;

Οι αναφορικές προτάσεις του αποσπάσματος:

– που κινητοποιεί τον κάθε σκεπτόμενο Ευρωπαίο
εισάγεται: με την άκλιτη αναφορική αντωνυμία που
(= η οποία) αναφέρεται: στο ουσιαστικό ουτοπία
της ειδικής πρότασης «ότι είναι... (ου τόπος)»

– η οποία είναι κατά τη γνώμη μου το βασικό στοιχείο των Ευρωπαίων
εισάγεται: με την αναφορική αντωνυμία η οποία
αναφέρεται: στο ουσιαστικό ουτοπία
της κύριας πρότασης «Αυτή η ουτοπία... την προσπάθειά τους»

– που εκφράζουν τα τέσσερα δέλτα: η Δημοκρατία, τα Δικαιώματα του ανθρώπου, ο
Διάλογος και η Διανομή των αγαθών
εισάγεται: με την άκλιτη αναφορική αντωνυμία που (= το οποίο) αναφέρεται: στην
αντωνυμία αυτό της βουλευτικής πρότασης «να επιβάλουν αυτό»

– της οποίας τα διάφορα μέρη μοιράζονται το πνεύμα ενός κοινού ονόματος και το
πεπρωμένο ενός οράματος
εισάγεται: με την αναφορική αντωνυμία της οποίας αναφέρεται: στο ουσιαστικό
Ευρώπη της κύριας πρότασης «Είναι μια Ευρώπη»

– που αρχίζει να διαφαίνεται στον παγκόσμιο ορίζοντα
εισάγεται: με την άκλιτη αναφορική αντωνυμία που
(= το οποίο) αναφέρεται: στο ουσιαστικό οράματος της αναφορικής πρότασης «της
οποίας τα διάφορα μέρη... ενός οράματος»

• Όλες οι αναφορικές προτάσεις του αποσπάσματος είναι ονοματικές
(λειτουργούν ως ομοιόπτωτοι προσδιορισμοί ονομάτων ή αντωνυμιών) και πιο
συγκεκριμένα είναι επιθετικές (παίζουν ρόλο παρόμοιο με το ρόλο ενός επιθετικού
προσδιορισμού).

4. Προσπαθήστε να βρείτε τη σχέση που συνδέει τις λέξεις της α' στήλης με μερικές από τις λέξεις της β' στήλης και κάντε τις σωστές αντιστοιχίσεις. (Μερικές λέξεις της β' στήλης περισσεύουν.)

α'	β'
απαρνιέμαι πολυμορφία ευρύτερος καταλήγω παγκόσμιος	ομοιομορφία αρχίζω αποδέχομαι τοπικός στενότερος ποικιλομορφία πανευρωπαϊκός

Οι λέξεις της στήλης α' είναι αντίθετες των λέξεων της στήλης β'. Οι σωστές αντιστοιχίσεις:

απαρνιέμαι ≠ αποδέχομαι

πολυμορφία ≠ ομοιομορφία

ευρύτερος ≠ στενότερος

καταλήγω ≠ αρχίζω

παγκόσμιος ≠ τοπικός

Περισσεύουν οι λέξεις ποικιλομορφία (που είναι συνώνυμη της λέξης πολυμορφία) και πανευρωπαϊκός.

5. Διαβάζοντας το κείμενο βρείτε συνώνυμες λέξεις που να μην αλλοιώνουν το νόημά του:

καταβολές =

μετακίνηση =

πεπρωμένο =

πρόθεση =

αέναη =

παγκόσμιο =

καταβολές = καταγωγή, παρελθόν

μετακίνηση = διεύρυνση

πεπρωμένο = μοίρα

πρόθεση = θέληση, επιθυμία, στόχος

αέναη = διαρκής, συνεχής, αδιάκοπη

παγκόσμιος = οικουμενικός, διεθνής

6. α. ουτοπία: Σας βοηθάει η ετυμολογία της λέξης να κατανοήσετε τη σημασία της; Σκεφτείτε και γράψτε δύο προτάσεις που περιέχουν τη λέξη ουτοπία ή παράγωγό της.

β. Γράψτε παραδείγματα από την ιστορία της Ελλάδας, από την αρχαιότητα ως σήμερα, που αποδεικνύουν το κυνήγι της ουτοπίας, για το οποίο κάνει λόγο η Αρβελέρ.

α. ουτοπία < αρνητικό μόριο ου + τοπία < τόπος (= δεν υπάρχει μέρος, τόπος): κάθε ιδέα, θεωρία ή επιδίωξη που βρίσκεται εντελώς εκτός πραγματικότητας, που δεν μπορεί να υπάρξει παρά μόνο στη φαντασία

Παράγωγες λέξεις: ουτοπικός, ουτοπισμός, ουτοπιστής, ουτοπιστικός

• Προτάσεις:

- Πιστεύει στην ουτοπία ενός κόσμου χωρίς πάθη, μίση και πολέμους.
- Αυτός ο πολιτικός είχε καλές προθέσεις, αλλά τα σχέδιά του ήταν ουτοπικά· δε θα μπορούσαν ποτέ να εφαρμοστούν στη χώρα μας.

β. Παραδείγματα που αποδεικνύουν το κυνήγι της ουτοπίας:

- Η εκστρατεία του μεγάλου Αλεξάνδρου με σκοπό την κατάκτηση όλου τού τότε γνωστού κόσμου.
- Η εκστρατεία των Ελλήνων στη Μικρά Ασία, η οποία βασίστηκε στη Μεγάλη Ιδέα του Ελευθέριου Βενιζέλου (για τη δημιουργία της Ελλάδας των δύο ηπείρων και πέντε θαλασσών) και οδήγησε στη Μικρασιατική Καταστροφή.
- Η αντίσταση των φοιτητών στο Πολυτεχνείο το 1973 εναντίον του στρατιωτικού καθεστώτος.

7. Συμπληρώστε τις προτάσεις, έτσι ώστε να έχουν παρόμοια σημασία με αυτές που προηγούνται. Χρησιμοποιήστε την αντωνυμία ο οποίος.

α. – Οι άνθρωποι της σκέψης χαρακτηρίζονται από το ότι αμφισβητούν κάθε κατεστημένο.

– Οι άνθρωποι χαρακτηρίζονται από το ότι αμφισβητούν κάθε κατεστημένο.

β. – Επιθυμούμε να δημιουργηθεί ένας ευρύτερος χώρος δράσης και δημιουργίας.

– Επιθυμούμε να δημιουργηθεί ένας ευρύτερος χώρος

γ. – Στο πλαίσιο της Ευρώπης θα βρούμε τη χαμένη μας εθνική ταυτότητα.

– Στο πλαίσιο της Ευρώπης θα βρούμε την εθνική ταυτότητα

. . . .

δ. – Η Ευρώπη δε σημαίνει αλλοτρίωση, αλλά ουσιαστική συνειδητοποίηση της μοναδικότητάς μας. Η ουσία της Ευρώπης είναι η πολυμέρεια.

– Η Ευρώπη, η ουσία , δε σημαίνει αλλοτρίωση αλλά ουσιαστική συνειδητοποίηση της μοναδικότητάς μας.

ε. – Η Ευρώπη γεννήθηκε από την Ελλάδα. Εκείνη η Ελλάδα δεν υπάρχει πια.

– Εκείνη η Ελλάδα, από , δεν υπάρχει πια.

α. – Οι άνθρωποι της σκέψης χαρακτηρίζονται από το ότι αμφισβητούν κάθε κατεστημένο. – Οι άνθρωποι οι οποίοι σκέφτονται χαρακτηρίζονται από το ότι αμφισβητούν κάθε κατεστημένο.

β. – Επιθυμούμε να δημιουργηθεί ένας ευρύτερος χώρος δράσης και δημιουργίας.

– Επιθυμούμε να δημιουργηθεί ένας ευρύτερος χώρος στον οποίο να δρούμε και να δημιουργούμε.

γ. – Στο πλαίσιο της Ευρώπης θα βρούμε τη χαμένη μας εθνική ταυτότητα.

– Στο πλαίσιο της Ευρώπης θα βρούμε την εθνική ταυτότητα την οποία έχουμε χάσει.

δ. – Η Ευρώπη δε σημαίνει αλλοτρίωση, αλλά ουσιαστική συνειδητοποίηση της μοναδικότητάς μας. Η ουσία της Ευρώπης είναι η πολυμέρεια.

– Η Ευρώπη, η ουσία της οποίας είναι η πολυμέρεια, δε σημαίνει αλλοτρίωση αλλά ουσιαστική συνειδητοποίηση της μοναδικότητάς μας.

ε. – Η Ευρώπη γεννήθηκε από την Ελλάδα. Εκείνη η Ελλάδα δεν υπάρχει πια.

– Εκείνη η Ελλάδα, από την οποία γεννήθηκε η Ευρώπη, δεν υπάρχει πια.

Κείμενο 2 [ΚΟΙΝΗ ΖΩΗ. Η εσωτερική αγορά] σελ. 37**1. Εντοπίστε τις ελεύθερες αναφορικές προτάσεις του κειμένου και βρείτε τον συντακτικό τους ρόλο.**

Οι ελεύθερες αναφορικές προτάσεις του κειμένου και ο συντακτικός τους ρόλος:

- *όσοι γνωρίζονται καλά*: υποκείμενο του ρήματος μπορούν της κύριας πρότασης
- *σε όποια χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης θέλουν*: (εμπρόθετος) επιρρηματικός προσδιορισμός του τόπου (προσδιορίζει το ρήμα να ψάξουν)

2. Αλλάξτε τη διατύπωση των σημείων του κειμένου, όπου υπάρχουν οι ελεύθερες αναφορικές προτάσεις και αντικαταστήστε τις με αντίστοιχες επιθετικές.

Μόνο αυτοί που γνωρίζονται καλά μπορούν να ζήσουν καλά μαζί. (ή αυτοί οι οποίοι ή οι άνθρωποι που / οι οποίοι)

- Όλοι μπορούν να ψάξουν για δουλειά στη χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, την οποία προτιμούν.

3. «Όλοι μπορούν να ψάξουν για δουλειά σε όποια χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης θέλουν». • Αντικαταστήστε τις υπογραμμισμένες λέξεις με συνώνυμες, έτσι ώστε να δώσετε έναν πιο επίσημο τόνο στο απόσπασμα.

Όλοι δύνανται να αναζητήσουν εργασία σε όποια χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης επιθυμούν.

Κείμενο 3 [Πώς λειτουργεί η Ευρωπαϊκή Ένωση] σελ. 38**1. Ποια είναι τα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης που αναφέρονται στο κείμενο;**

Τα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης που αναφέρονται στο κείμενο είναι τα εξής:

- το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
- το Συμβούλιο Υπουργών
- το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή
- το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο

2. Υπογραμμίστε τις αναφορικές προτάσεις του κειμένου. • Σε ποιες περιπτώσεις ο συγγραφέας έχει προτιμήσει το που και σε ποιες την αναφορική αντωνυμία ο οποίος; • Μπορείτε να εξηγήσετε τους λόγους;

Οι αναφορικές προτάσεις του κειμένου:

- α. στα οποία εκπροσωπούνται όλες οι χώρες της, γνωστές ως κράτη μέλη
 - β. το οποίο απαρτίζεται από τους αρχηγούς όλων των κρατών μελών της ΕΕ
 - γ. το οποίο απαρτίζεται από υπουργούς όλων των κρατών μελών
 - δ. στο οποίο συμμετέχουν οι υπουργοί Γεωργίας των κρατών μελών
 - ε. το οποίο συνεδριάζει στις Βρυξέλλες και στο Στρασβούργο
 - στ. που έχει κάθε κράτος μέλος
 - ζ. η οποία απαρτίζεται από 20 μέλη
 - η. οι οποίοι διορίζονται από τα κράτη μέλη για έξι χρόνια
 - θ. που σχετίζονται με την ευρωπαϊκή νομοθεσία
- Ο συγγραφέας χρησιμοποιεί την άκλιτη αντωνυμία που στις προτάσεις **στ** και **θ**. Σε όλες τις υπόλοιπες χρησιμοποιεί την αναφορική αντωνυμία ο οποίος.
- Ο συγγραφέας χρησιμοποιεί την αναφορική αντωνυμία ο οποίος στις εξής περιπτώσεις:
- μετά από πρόθεση (**α**. στα οποία, **δ**. στο οποίο)
 - όταν υπάρχει κίνδυνος να παρανοήσει ο αναγνώστης ποια ακριβώς λέξη προσδιορίζει η αναφορική πρόταση (**γ**. Το Συμβούλιο Υπουργών, το οποίο απαρτίζεται από..., **ε**. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο... το οποίο συνεδριάζει...)
 - για να δώσει επίσημο τόνο και τυπικό ύφος στο κείμενό του (**β**, **ζ**, **η**).

3. Αντικαταστήστε, στις αναφορικές προτάσεις, την αναφορική αντωνυμία ο οποίος με το που. • Τι παρατηρείτε στο ύφος του κειμένου; • Γιατί ο συγγραφέας του κειμένου διάλεξε αυτή την αντωνυμία και όχι το που ;

Αντικατάσταση της αναφορικής αντωνυμίας ο οποίος με το άκλιτο που:

– Η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) λειτουργεί μέσω των θεσμικών οργάνων στα οποία εκπροσωπούνται όλες οι χώρες της, γνωστές ως κράτη μέλη. (η αναφορική αντωνυμία δεν μπορεί να αντικατασταθεί από το που γιατί βρίσκεται σε προθετική φράση)

– Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, που απαρτίζεται από τους αρχηγούς όλων των κρατών μελών της ΕΕ.

– Το Συμβούλιο Υπουργών, που απαρτίζεται από υπουργούς όλων των κρατών μελών.

– Παραδείγματος χάρη, για τα θέματα γεωργίας συνέρχεται το Υπουργείο Γεωργίας, στο οποίο συμμετέχουν οι υπουργοί Γεωργίας των κρατών μελών. (η αναφορική αντωνυμία δεν μπορεί να αντικατασταθεί από το που γιατί βρίσκεται σε προθετική φράση).

– Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, με 626 μέλη (μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ή ευρωβουλευτές), που συνεδριάζει στις Βρυξέλλες και στο Στρασβούργο

– Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, που απαρτίζεται από 20 μέλη

– Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, με έδρα το Λουξεμβούργο, αποτελείται από 15 δικαστές, που διορίζονται από τα κράτη μέλη για έξι χρόνια.

• Αν αντικαταστήσουμε την αναφορική αντωνυμία ο οποίος, -α, -ο με το άκλιτο που, διαπιστώνουμε ότι:

– σε ορισμένες περιπτώσεις δεν είναι δυνατή η αντικατάσταση (όταν η αντωνυμία βρίσκεται σε προθετική φράση)

– το ύφος του κειμένου γίνεται πιο απλό και λιγότερο ακριβολόγο.

• Ο συγγραφέας χρησιμοποιεί την αντωνυμία ο οποίος, -α, -ο

α. σε προθετικές φράσεις

β. για να κάνει το λόγο σαφέστερο και πιο κατανοητό

γ. για να δώσει επίσημο τόνο και τυπικό ύφος στο κείμενό του

4. Στην α' στήλη υπάρχουν λέξεις από το κείμενο. Αντιστοιχίστε την καθεμιά με τη συνώνυμη στη β' στήλη.
(Μερικές λέξεις της στήλης β' περισσεύουν.)

α'	β'
απαρτίζεται συνέρχεται εγκρίνει	θεραπεύεται αποτελείται δίνει τη συγκατάθεσή του επιδοκιμάζει συνεδριάζει

Η σωστή αντιστοίχιση, σύμφωνα με το νόημα του κειμένου 3, είναι:
απαρτίζεται: αποτελείται
συνέρχεται : συνεδριάζει
εγκρίνει : δίνει τη συγκατάθεσή του
Στη β' στήλη περισσεύουν οι λέξεις *θεραπεύεται* και *επιδοκιμάζει*.

5. α. Ψάξτε στις ηλεκτρονικές διευθύνσεις που σας δίνονται στο κείμενο και βρείτε κείμενα που αφορούν τα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
β. Μέσα στα ξενόγλωσσα αυτά κείμενα βρείτε λέξεις με ελληνική προέλευση.

α. Στο κείμενο δίνονται οι εξής ηλεκτρονικές διευθύνσεις:
www.ee.gr, http://europa.eu.int/comm/index_el.html

β. Αγγλικές λέξεις με ελληνική προέλευση:
European (= ευρωπαϊκός)
economic (= οικονομικός)
policy (= πολιτική)
organization (= οργάνωση, οργανισμός)
system (= σύστημα)

Κείμενο 4 [Ελάτε να γνωρίσουμε τη Λετονία] σελ. 39

1. Βρείτε έναν χάρτη της Ευρώπης και δείξτε πού είναι η Λετονία και τα κράτη με τα οποία συνορεύει.

[Σημ.: Η δραστηριότητα θα πραγματοποιηθεί στην τάξη. Η Λετονία βρίσκεται στις ακτές της Βαλτικής Θάλασσας και συνορεύει βόρεια με την Εσθονία, νότια με τη Λιθουανία, ανατολικά με τη Ρωσία και τη νοτιοανατολικά με τη Λευκορωσία].

2. Τι είναι τα ντάινα και τα λίγκο;

Τα ντάινα είναι παραδοσιακά λαϊκά τραγούδια της Λετονίας, τα οποία αποτελούνται από τέσσερις στίχους (τετράστιχα) και μιλούν για τα ήθη και τα έθιμα των αρχαίων Λετονών. Τα λίγκο (Ligo) είναι παραδοσιακά λαϊκά τραγούδια της Λετονίας, τα οποία τραγουδιούνται στις γιορτές Ligonakars (23 Ιουνίου) και Jani (24 Ιουνίου) για το θερινό ηλιοστάσιο.

3. Θα θέλατε να επισκεφτείτε τη Λετονία; Αν ναι, γιατί; • Συζητήστε το στην τάξη σας.

Λόγοι για τους οποίους θα ήθελε κάποιος να επισκεφτεί τη Λετονία:

- Έχει ενδιαφέρον φυσικό περιβάλλον («πυκνά δάση, πάνω από 3.000 λίμνες και πολυάριθμα ποτάμια).
- Έχει ωραίες παραλίες («Ακτές μήκους πάνω από 472 χιλιόμετρα προσφέρουν θαυμάσιες αμμουδιές στους παραθεριστές»).
- Για τη γαστρονομική παράδοση της χώρας.
- Για τις πολιτιστικές και καλλιτεχνικές εκδηλώσεις που στηρίζονται σε παραδόσεις αιώνων(Ligonakars και Jani).

4. Για να λύσετε το σταυρόλεξο πρέπει να βάλετε στη θέση των λέξεων που δίνονται παρακάτω τα συνώνυμά τους που βρίσκονται μέσα στο κείμενο 4.

Οριζόντια

1. επίπεδο
2. ομορφαίνει
3. καλοκαιρινό

Κάθετα

1. χύνεται
2. φανταστική διήγηση

Οριζόντια

1. επίπεδο: στάθμη
2. ομορφαίνει: εξωραϊζεται
3. καλοκαιρινό: θερινό

Κάθετα

1. χύνεται: εκβάλλει
2. φανταστική διήγηση: θρύλος

5. «Ο κυριότερος ποταμός,... στον κόλπο της Ρίγας».

«Η βιομηχανία,... και σιδηροδρομικών οχημάτων».

Μπορείτε να αλλάξετε τη σύνταξη αυτών των δύο περιόδων προσθέτοντας από μία δευτερεύουσα αναφορική πρόταση (με το που ή το οποίος); • Γιατί νομίζετε ότι ο συγγραφέας προτίμησε αυτή την εκδοχή χωρίς αναφορικές προτάσεις;

α. Ο κυριότερος ποταμός, ο Νταουγκάβα, διασχίζει τη χώρα και εκβάλλει στον κόλπο της Ρίγας.

Ο Νταουγκάβα, ο οποίος είναι ο κυριότερος ποταμός, διασχίζει τη χώρα και εκβάλλει στον κόλπο της Ρίγας.

β. Η βιομηχανία, βασικός τομέας της οικονομίας της χώρας, περιλαμβάνει την κατασκευή ηλεκτρονικών συσκευών, οικιακών συσκευών, μηχανημάτων και μεταλλικών προϊόντων, λεωφορείων και σιδηροδρομικών οχημάτων.

Η βιομηχανία, η οποία είναι ο βασικός τομέας της οικονομίας της χώρας, περιλαμβάνει την κατασκευή ηλεκτρονικών συσκευών, οικιακών συσκευών, μηχανημάτων και μεταλλικών προϊόντων, λεωφορείων και σιδηροδρομικών οχημάτων.

Κείμενο 5 [Για μια ποιοτική βίωση της Ενωμένης Ευρώπης] σελ. 41**1. Πώς δικαιολογεί ο συγγραφέας τη θεματική περίοδο της πρώτης παραγράφου;**

Ο συγγραφέας δικαιολογεί τη θεματική περίοδο της πρώτης παραγράφου «Έχει λεχτεί ότι η Ευρώπη είναι “η ήπειρος των αντιφάσεων”» παραθέτοντας τις ακόλουθες λεπτομέρειες: «των συνενώσεων δηλαδή αλλά και των συγκρούσεων, της χριστιανικής αγάπης αλλά και των θρησκευτικών πολέμων, της δημοκρατίας αλλά και των ολιγαρχικών έως και φασιστικών καθεστώτων, της ειρήνης αλλά και των άγριων πολέμων, του πιο σημαντικού πολιτισμού στις τέχνες και στα γράμματα αλλά και ενός φάσματος ασύλληπτης βαρβαρότητας». Με τις λεπτομέρειες αυτές διασαφηνίζει τη λέξη αντιφάσεων, δίνοντας παραδείγματα (συνενώσεις – συγκρούσεις, χριστιανική αγάπη – θρησκευτικοί πόλεμοι, δημοκρατία – ολιγαρχικά, φασιστικά καθεστώτα, ειρήνη – άγριοι πόλεμοι, ο πιο σημαντικός πολιτισμός – ασύλληπτη βαρβαρότητα).

2. Μπορείτε να βρείτε παραδείγματα από την Ιστορία που αποδεικνύουν όσα αναφέρει ο συγγραφέας, αναπτύσσοντας τη θεματική περίοδο της πρώτης παραγράφου;Ιστορικά παραδείγματα:

Συνενώσεις: η συνένωση της Γερμανίας (Ανατολικής και Δυτικής) το 1990, η Ευρωπαϊκή Ένωση.

Συγκρούσεις: Πρώτος Παγκόσμιος Πόλεμος (1914-1918), Δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος(1939-1945).

Θρησκευτικοί πόλεμοι: Σταυροφορίες, Ιερά Εξέταση, συγκρούσεις καθολικών και προτεσταντών στην Αγγλία και τη Ιρλανδία.

Ολιγαρχικά και φασιστικά καθεστώτα: στη Γερμανία του Χίτλερ, στην Ιταλία του Μουσολίνι, στην Ισπανία του Φράνκο, στην Ελλάδα του Όθωνα.

Πολιτισμός: Διαφωτισμός, Αναγέννηση, σύγχρονη τέχνη και αρχιτεκτονική (20ός αιώνας).

Βαρβαρότητα: διάσπαση της Γιουγκοσλαβίας, γενοκτονία των Εβραίων (Ολοκαύτωμα).

- 3. Αναζητήστε και υπογραμμίστε τις αναφορικές προτάσεις που υπάρχουν στη δεύτερη παράγραφο του κειμένου.**
- Από ποια λέξη εξαρτάται η καθεμιά από τις αναφορικές προτάσεις που βρήκατε;
 - Ποιες από αυτές είναι επιθετικές και ποιες είναι ελεύθερες αναφορικές προτάσεις;
 - Ποιες προτάσεις χωρίζονται με κόμμα;
 - Γιατί;

Στη δεύτερη παράγραφο του κειμένου 5 υπάρχουν οι εξής αναφορικές προτάσεις:

- *η οποία θα πρέπει κάποτε*: επιθετική αναφορική πρόταση, η οποία εξαρτάται (ως ονοματικός προσδιορισμός) από το ουσιαστικό της ουσίας
 - *η οποία θα σέβεται τις ιδιαιτερότητες των κρατών-μελών, τη γλώσσα, την παράδοση, την ιδιοπροσωπία κάθε ευρωπαϊκού λαού, την πολιτισμική πολυμορφία της Ευρώπης*: επιθετική αναφορική πρόταση, η οποία εξαρτάται (ως ονοματικός προσδιορισμός) από το ουσιαστικό ένωση
 - *(η οποία) παράλληλα θα καλλιεργεί*: επιθετική αναφορική πρόταση, η οποία εξαρτάται (ως ονοματικός προσδιορισμός) από το ουσιαστικό ένωση
 - *(η οποία) θα βαθαίνει*: επιθετική αναφορική πρόταση, η οποία εξαρτάται (ως ονοματικός προσδιορισμός) από το ουσιαστικό ένωση
 - *(η οποία) θα αναδεικνύει*: επιθετική αναφορική πρόταση, η οποία εξαρτάται (ως ονοματικός προσδιορισμός) από το ουσιαστικό ένωση
 - *ό,τι ενώνει τους Ευρωπαίους*: ελεύθερη αναφορική πρόταση, η οποία εξαρτάται από τα ρήματα θα καλλιεργεί, θα βαθαίνει και θα αναδεικνύει (είναι αντικείμενο των ρημάτων)
 - *ό,τι τους διακρίνει ιστορικά από άλλους σύγχρονους πολιτισμούς*: ελεύθερη αναφορική πρόταση, η οποία εξαρτάται από τα ρήματα θα καλλιεργεί, θα βαθαίνει και θα αναδεικνύει (είναι αντικείμενο των ρημάτων)
- Από τις παραπάνω αναφορικές προτάσεις, με κόμμα χωρίζονται από τη λέξη την οποία προσδιορίζουν οι επιθετικές, γιατί απλώς προσθέτουν μια επιπλέον πληροφορία γι' αυτή, χωρίς να αποτελούν αναγκαίο προσδιορισμό (είναι μη περιοριστικές ή προσθετικές αναφορικές προτάσεις).

4. Στην α' στήλη υπάρχουν λέξεις από το κείμενο. Στη β' στήλη κάποιες συνώνυμές τους και στη γ' κάποιες αντίθετές τους. Κάντε τις σωστές αντιστοιχίσεις: Για κάθε λέξη της στήλης α' βρείτε τη σωστή συνώνυμη και αντίθετη στις στήλες β' και γ'. (Προσοχή: κάποιες λέξεις της β' και της γ' στήλης περισσεύουν.)

α'	β'	γ'
ασύλληπτος εδραιώνω σταθερός ενώνω καίριος από κοινού	μετριάζω μαζί ποιοτικός σημαντικός αμετάβλητος συνδέω αδιανόητος παγιώνω	κλονίζω επιζητώ ποικίλος ευνόητος διαχωρίζω ασταθής ασήμαντος χωριστά

λέξεις	συνώνυμα	αντίθετα
ασύλληπτος εδραιώνω σταθερός ενώνω καίριος από κοινού	αδιανόητος παγιώνω αμετάβλητος συνδέω σημαντικός μαζί	ευνόητος κλονίζω ασταθής διαχωρίζω ασήμαντος χωριστά

Από τη β' στήλη περισσεύουν οι λέξεις μετριάζω, ποιοτικός και από τη γ' στήλη οι λέξεις επιζητώ, ποικίλος.

5. Ο συγγραφέας ισχυρίζεται ότι: «Ο καίριος χώρος για τη συνειδητοποίηση της ουσίας της Ενωμένης Ευρώπης και για μια ποιοτική βίωση αυτής της ουσίας είναι –μην το ξεχνάμε– ο χώρος της Παιδείας». Εσείς συμμερίζεστε αυτή τη γνώμη; • Τι ακριβώς νομίζετε ότι μπορεί να προσφέρει η παιδεία στην Ένωση της Ευρώπης;

Το πιο δημιουργικό όραμα της Ευρώπης πρέπει να είναι η ευρωπαϊκή παιδεία· μια ποιοτική, υψηλού –επιστημονικού και κοινωνικού– επιπέδου παιδεία, ένα δημόσιο αγαθό που θα εμπιστεύονται οι πολίτες, που θα κάνει υπερήφανα τα άτομα και που θα έρχεται αρωγός στην ανάπτυξη μιας χώρας. Η παιδεία είναι εκείνη που, μέσω ενός αναβαθμισμένου πανεπιστημίου και γενικότερα ενός συστήματος εκπαίδευσης, προωθεί τα ανθρωπιστικά ιδανικά και την αξία της δημοκρατίας. Η παιδεία είναι ένα αναμφισβήτητο αγαθό που προσφέρει πολλά σε όποιον ξέρει να το εκ-μεταλλευτεί. Η Ευρώπη, με την ιστορία και τον πολιτισμό που έχει να επιδείξει, οφείλει να αξιοποιήσει στο έπακρο το αγαθό της Παιδείας, για το οποίο έχει δώσει ιστορικές μάχες. Ο δυτικός πολιτισμός είναι ένας πολιτισμός ο οποίος επανέφερε τις ανθρωπιστικές αξίες της αρχαίας Ελλάδας, αγωνίστηκε για αυτές και τις έκανε βασικές αρχές του ρεύματος του Διαφωτισμού. Η παιδεία μπορεί και πρέπει να ενώνει τους ανθρώπους μέσα στον ανθρωπιστικό χαρακτήρα της.

6. Βρείτε στο κείμενο τρία (τουλάχιστον) δυαδικά αντίθετα

Δυαδικά αντίθετα:

ειρήνη ≠ πόλεμος
πολιτισμός ≠ βαρβαρότητα
δημοκρατία ≠ ολιγαρχικά φασιστικά καθεστώτα

Κείμενο 6 [Ευρώπη] σελ. 43

1. Δώστε έναν άλλο τίτλο στο κείμενο.

Άλλοι τίτλοι για το κείμενο 6:

- Οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης
- Ενωμένη Ευρώπη

2. Περιγράψτε τρεις τουλάχιστον από τις φωτογραφίες, χρησιμοποιώντας και αναφορικές προτάσεις.

Αυστρία: Η φωτογραφία απεικονίζει ένα επιβλητικό κτίριο, το οποίο καθρεφτίζεται στα νερά ενός ποταμού.

Ελλάδα: Στη φωτογραφία που αντιστοιχεί στην Ελλάδα εικονίζεται η Ακρόπολη, πάνω στην οποία ξεχωρίζει ο Παρθενώνας.

Ιταλία: Η φωτογραφία απεικονίζει μια μεγάλη λεωφόρο, στο τέλος της οποίας δεσπόζει η Αψίδα του Θριάμβου.

3. Αντικαταστήστε τρεις τουλάχιστον φωτογραφίες με σημαίες των αντίστοιχων χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

[Σημ.: Σημαίες των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης μπορείτε να βρείτε στην ηλεκτρονική διεύθυνση http://europa.eu/abc/governments/index_el.htm].

4. Αντιστοιχίστε τα παρακάτω λεκτικά σύνολα με τις εικόνες. • Στη συνέχεια βρείτε συνώνυμα ή αντίθετα για τα επίθετα των λεκτικών συνόλων.

α. αρχαίο μνημείο	δ. ήρεμο ποτάμι
β. πλατιά λεωφόρος	ε. μοντέρνα γέφυρα
γ. επιβλητική πρόσοψη	στ. φωτισμένη νύχτα

α. αρχαίο μνημείο: Ιταλία, Ελλάδα

β. πλατιά λεωφόρος: Γερμανία, Γαλλία, Λιθουανία

γ. επιβλητική πρόσοψη: Αυστρία, Κύπρος, Σουηδία, Βέλγιο, Τσεχία, Φινλανδία, Λουξεμβούργο, Ισπανία, Σλοβακία

δ. ήρεμο ποτάμι: Ουγγαρία, Αυστρία, Δανία, Σλοβενία

ε. μοντέρνα γέφυρα: Λουξεμβούργο

στ. φωτισμένη νύχτα: Γερμανία, Εσθονία, Γαλλία, Λουξεμβούργο, Αγγλία

λεκτικά σύνολα	συνώνυμα	αντίθετα
αρχαίο (μνημείο) πλατιά (λεωφόρος) επιβλητική (πρόσοψη)	ιστορικό φαρδιά, μεγάλη εντυπωσιακή μεγαλοπρεπής, μεγαλειώδης ήσυχο, ατάραχο	νεότερο, σύγχρονο στενή, περιορισμένη ασήμαντη διακριτική
ήρεμο (ποτάμι)		ταραγμένο, ορμητικό
μοντέρνα (γέφυρα) φωτισμένη (νύχτα)	σύγχρονη φωτεινή, φωταγωγημένη	παλιά σκοτεινή

Κείμενο 7 [Ο νέος ρόλος της Ευρώπης στον κόσμο της παγκοσμιοποίησης] σελ. 44

1. Ποιος είναι ο ρόλος που πρέπει να αναλάβει η Ευρώπη στον κόσμο της παγκοσμιοποίησης, σύμφωνα με το κείμενο; Διαλέξτε μία απάντηση από αυτές που ακολουθούν και αιτιολογήστε την επιλογή σας:

- α. Η Ευρώπη πρέπει να κυβερνήσει τον παγκοσμιοποιημένο κόσμο.
- β. Η Ευρώπη πρέπει να συμβάλει στη σταθεροποίηση της παγκοσμιοποίησης στον κόσμο.
- γ. Η Ευρώπη πρέπει να διαδραματίσει κυρίαρχο ρόλο στον νέο κόσμο προβάλλοντας τις ανθρωπιστικές αξίες που σημάδεψαν την ιστορία της.
- δ. Η Ευρώπη πρέπει να προβάλει αντίσταση στην παγκοσμιοποίηση.

Σύμφωνα με το κείμενο 7, η Ευρώπη πρέπει να διαδραματίσει κυρίαρχο ρόλο στο νέο κόσμο προβάλλοντας τις ανθρωπιστικές αξίες που σημάδεψαν την ιστορία της (γ). Η θέση του συγγραφέα ότι ο ρόλος της Ευρώπης πρέπει να είναι κυρίαρχος στο νέο κόσμο φαίνεται στα εξής σημεία του κειμένου:

- Δεν πρέπει η Ευρώπη, τώρα που είναι επιτέλους ενωμένη, να αναλάβει ηγετική θέση στη νέα πλανητική τάξη, τη θέση μιας δύναμης που μπορεί και να διαδραματίσει σταθεροποιητικό ρόλο σε παγκόσμιο επίπεδο, αλλά και να δείξει την κατεύθυνση για τη μελλοντική πορεία πολλών χωρών;

– Τώρα που ζούμε [...] σε ένα παγκοσμιοποιημένο αλλά και κατακερματισμένο κόσμο, η Ευρώπη πρέπει να επωμισθεί τις ευθύνες της, σε ό,τι αφορά τη διακυβέρνηση της παγκοσμιοποίησης.

Η θέση του συγγραφέα ότι η Ευρώπη πρέπει να προβάλει τις ανθρωπιστικές αξίες που σημάδεψαν την ιστορία της φαίνεται στα εξής σημεία του κειμένου:

– Η Ευρώπη, ως ήπειρος των ανθρωπιστικών αξιών, της Μάγκνα Κάρτα, της Διακήρυξης των Δικαιωμάτων, της Γαλλικής Επανάστασης, της πτώσης του Τείχους του Βερολίνου, η ήπειρος της ελευθερίας, της αλληλεγγύης και πάνω από όλα της ποικιλομορφίας, έννοιας που εγκλείει το σεβασμό των γλωσσών, των πολιτισμών και των παραδόσεων του άλλου.

– Το μοναδικό σύνορο που χαράσσει η Ευρωπαϊκή Ένωση αφορά τη δημοκρατία και τα δικαιώματα του ανθρώπου. Η Ένωση είναι ανοιχτή μόνο για χώρες που σέβονται ορισμένες θεμελιώδεις αξίες, όπως τις ελεύθερες εκλογές, τα δικαιώματα των μειονοτήτων και το κράτος δικαίου.

– Ο ρόλος που πρέπει να διαδραματίσει είναι ο ρόλος μιας δύναμης που δρα αποφασιστικά εναντίον κάθε βίας, κάθε τρομοκρατίας, κάθε φανατισμού, αλλά και η οποία δεν κλείνει τα μάτια μπροστά στην αδικία που ταλανίζει τον πλανήτη. Με λίγα λόγια, μια δύναμη η οποία επιθυμεί να μεταβάλει τις παγκόσμιες σχέσεις κατά τρόπον ώστε να αποφέρουν οφέλη όχι μόνο στις πλούσιες αλλά και στις φτωχότερες χώρες. Μια δύναμη που θέλει να εντάξει την παγκοσμιοποίηση σε ηθικό πλαίσιο, ώστε να βασίζεται στην αλληλεγγύη και στην αειφόρο ανάπτυξη.

2. α. «η Ευρωπαϊκή Ένωση έρχεται αντιμέτωπη με τον ταχέως μεταβαλλόμενο κόσμο»: Αντικαταστήστε την υπογραμμισμένη λέξη με μια αναφορική πρόταση, κάνοντας τις απαραίτητες αλλαγές.

β. «η Ευρώπη,..., να αναλάβει..., τη θέση μιας δύναμης που μπορεί και να διαδραματίσει σταθεροποιητικό ρόλο...»: Αντικαταστήστε την αναφορική πρόταση με ένα επίθετο.

α. η Ευρωπαϊκή Ένωση έρχεται αντιμέτωπη με τον κόσμο που μεταβάλλεται ταχέως

β. η Ευρώπη,... να αναλάβει..., τη θέση μιας δύναμης ικανής να διαδραματίσει και σταθεροποιητικό ρόλο.

3. ενωμένη, μεταβαλλόμενο, ποικιλομορφίας, κατακερματισμένο, φανατισμού : Εντοπίστε τις λέξεις στο κείμενο και εξηγήστε τις χρησιμοποιώντας αντίθετά τους, όπως στο παράδειγμα: ενωμένη = η Ευρώπη που δεν είναι διχασμένη /χωρισμένη

ενωμένη = η Ευρώπη που δεν είναι διχασμένη/χωρισμένη
μεταβαλλόμενο = ο κόσμος που δε μένει αμετάβλητος
ποικιλομορφία = η έλλειψη ομοιομορφίας
κατακερματισμένος = ο κόσμος που δεν είναι ενωμένος
φανατισμός = η έλλειψη μετριοπάθειας/διαλλακτικότητας

4. Στο κείμενο αναφέρονται: η Μάγκνα Κάρτα, η Διακήρυξη των Δικαιωμάτων, η Γαλλική Επανάσταση, η πτώση του Τείχους του Βερολίνου. Πρόκειται για κάποια γεγονότα- ορόσημα στην ιστορία της Ευρώπης. Αναζητήστε πληροφορίες και γράψτε ένα πολύ σύντομο κείμενο για το καθένα, στο οποίο να συμπυκνώνονται τα πιο ουσιώδη στοιχεία (πότε, πού, πώς, γιατί).

Μάγκνα Κάρτα: το σύνολο των παραχωρήσεων που έκανε το 1215 ο Ιωάννης ο Ακτήμων στους ευγενείς, στους αγρότες, στους εμπόρους και στον κλήρο, στο οποίο βασίζεται το Αγγλικό Σύνταγμα.

Διακήρυξη των Δικαιωμάτων: ψηφίστηκε στις 27 Αυγούστου 1789 από τη Συντακτική Συνέλευση που προήλθε από τη Γαλλική Επανάσταση. Με τη Διακήρυξη των Δικαιωμάτων καταργήθηκε το φεουδαρχικό καθεστώς και τα προνόμια των ευγενών και του κλήρου.

Γαλλική Επανάσταση: ήταν μια κοινωνική επανάσταση με την ηγεσία της αστικής τάξης της Γαλλίας και που είχε στόχο την κατάργηση της φεουδαρχίας. Τον Ιούλιο του 1789 ο λαός κατέλαβε τη Βαστίλη, ήταν το σύμβολο του φεουδαρχικού καθεστώτος, κατήργησε τα προνόμια των ευγενών και καθιέρωσε τη δημοκρατία

Πτώση του Τείχους του Βερολίνου: στις 12 Αυγούστου 1961, με ψήφισμα της Λαϊκής Εθνοσυνέλευσης της τότε Ανατολικής Γερμανίας, υψώθηκε διαχωριστικό τείχος (μήκους 45 χιλιομέτρων, ενισχυμένο με συρματόπλεγμα και φρουρούμενο αυστηρά) ανάμεσα στο δυτικό και το ανατολικό τμήμα του Βερολίνου, εμποδίζοντας τις ελεύθερες μεταφορές και τη συγκοινωνία μεταξύ των δύο πλευρών. Το τείχος του Βερολίνου κατεδαφίστηκε στις 9 Νοεμβρίου 1989, πριν από την επανένωση της Γερμανίας (1990).

Ασκήσεις – Δραστηριότητες σελ.45

1. Βρείτε τα συνώνυμα ή τα αντίθετα των λέξεων που σας δίνονται για να συμπληρώσετε την ακροστιχίδα.

1. Ε.....	1. ≠ ανειλικρινής
2. Ν.....	2. = καινούριος
3. Ο.....	3. ≠ άσχημος
4. Π.....	4. ≠ γνήσιος
5. Ο.....	5. ≠ διχόνοια
6. Ι.....	6. = ιδανικός
7. Η.....	7. = πράος
8. Σ.....	8. = σκέφτομαι
9. Η.....	9. ≠ νύχτα

Συγκρίνετε τις λέξεις που γράψατε με αυτές των συμμαθητών σας. Υπάρχουν διαφορές;

• Αν ναι, ποιες, και γιατί;

1. Ειλικρινής	1. ≠ ανειλικρινής
2. Νέος	2. = καινούριος
3. Όμορφος	3. ≠ άσχημος
4. Πλαστός	4. ≠ γνήσιος
5. Ομόνοια	5. ≠ διχόνοια
6. Ιδεώδης	6. = ιδανικός
7. Ήρεμος	7. = πράος
8. Συλλογίζομαι	8. = σκέφτομαι
9. Ημέρα	9. ≠ νύχτα

• Είναι δυνατό να υπάρχουν διαφορές στις λέξεις της ακροστιχίδας, αφού κάποιες από αυτές έχουν περισσότερα από ένα συνώνυμα ή αντίθετα που αρχίζουν από το ίδιο γράμμα:

γνήσιος ≠ παραποιημένος, πλαστογραφημένος, πλαστός

διχόνοια ≠ ομοφωνία, ομοψυχία, ομόνοια

ιδανικός = ιδεατός, ιδεώδης

σκέφτομαι = στοχάζομαι, συλλογίζομαι

2. Φτιάξτε και εσείς δύο ακροστιχίδες: Η μία να λύνεται με συνώνυμα και η άλλη με αντίθετα. • Προσπαθήστε η λέξη που θα σχηματίζεται κάθετα (= ακροστιχίδα) να έχει κάποια σχέση (μικρότερη ή μεγαλύτερη) με τις λέξεις που θα γραφούν οριζόντια.

1. Καινούριος	1. ≠ παλιός
2. Ουτοπικός	2. ≠ ρεαλιστικός
3. Ιδιωτικός	3. ≠ δημόσιος
4. Νόμιμος	4. ≠ παράνομος
5. Ομαδικός	5. ≠ ατομικός
6. Τέλειος	6. ≠ ατελής
7. Ημερος	7. ≠ άγριος
8. Τίμιος	8. ≠ άτιμος
9. Ανόμιος	9. ≠ όμιος
1. Σεβαστός	1. = υπολογίσιμος
2. Υπομονετικός	2. = καρτερικός
3. Νιώθω	3. = κατανώ
4. Ενωση	4. = σύνδεσμος
5. Ριζοσπαστικός	5. = επαναστατικός
6. Γόνιμος	6. = παραγωγικός
7. Ανοχή	7. = ανεκτικότητα
8. Σύμπνοια	8. = ομοφωνία
9. Ισότητα	9. = ισοτιμία
10. Αμοιβαιότητα	10. = ανταποδοτικότητα

3. πλούσιος – φτωχός: Γράψτε όσα περισσότερα συνώνυμα μπορείτε για τα δύο αυτά επίθετα. Αν θέλετε, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε ένα λεξικό συνωνύμων. • Στη συνέχεια συμπληρώστε τα κενά των παρακάτω προτάσεων διαλέγοντας από τα επίθετα που συγκεντρώσατε.

- α. Υπάρχουν άνθρωποι με φτωχό όμως συναισθηματικό κόσμο.
- β. Έχει πάρα πολλά χρήματα. Είναι πραγματικός !
- γ. Το σπίτι τους ήταν μικρό και αλλά ένιωθα άνετα εκεί.
- δ. Η ανταμοιβή που μας υποσχέθηκαν ήταν
- ε. Παίρνουν μια σύνταξη που δεν τους φτάνει ούτε για τα βασικά.
- στ. Δεν μπορώ να έρθω μαζί σας απόψε. Μου τέλειωσαν τα λεφτά και είμαι

- α. Υπάρχουν πλούσιοι άνθρωποι με φτωχό όμως συναισθηματικό κόσμο.
- β. Έχει πάρα πολλά χρήματα. Είναι πραγματικός κροίσος!
- γ. Το σπίτι τους ήταν μικρό και φτωχικό αλλά ένιωθα άνετα εκεί.
- δ. Η ανταμοιβή που μας υποσχέθηκαν ήταν πλουσιοπάροχη.
- ε. Παίρνουν μια πενιχρή σύνταξη που δεν τους φτάνει ούτε για τα βασικά.
- στ. Δεν μπορώ να έρθω μαζί σας απόψε. Μου τέλειωσαν και λεφτά και είμαι αδέκαρος!

4. Στο κρυπτόλεξο που ακολουθεί υπάρχουν δέκα λέξεις συνώνυμες και αντίθετες της λέξης ένωση. Βρείτε τουλάχιστον οχτώ από αυτές.

- Αναζητήστε τες οριζόντια, κάθετα και διαγώνια και κυκλώστε τες.
- Καταγράψτε τις λέξεις που βρήκατε στο τετράδιό σας, χωρισμένες σε δύο στήλες, μία συνωνύμων και μία αντιθέτων και δώστε τη σημασία της καθεμιάς. Για όσες λέξεις δεν μπορείτε να πείτε τι σημαίνουν, συμβουλευτείτε το λεξικό σας.

ένωση

συνώνυμες λέξεις	αντίθετες λέξεις
εταιρεία κοινοπραξία ενοποίηση δεσμός κοινότητα σύνδεσμος σύλλογος	χωρισμός διάσπαση διάλυση

εταιρεία: ομάδα προσώπων που έχουν κοινούς στόχους και συνεργάζονται για την πραγματοποίησή τους

κοινοπραξία: η από κοινού ανάπτυξη δραστηριότητας από ένα σύνολο ατόμων, που αποβλέπει στην επίτευξη ενός σκοπού

ενοποίηση: ένωση

δεσμός: σχέση που προϋποθέτει ή συνεπάγεται ηθικό, νομικό ή συναισθηματικό σύνδεσμο

κοινότητα: ένωση προσώπων που έχουν κοινή καταγωγή ή κοινά ενδιαφέροντα και επιδιώξεις

σύνδεσμος: ένωση ατόμων σε οργανωμένη ομάδα για την εξυπηρέτηση κοινών στόχων ή λόγω κοινών ενδιαφερόντων

σύλλογος: ένωση προσώπων που συστήνεται βάσει καταστατικού με συγκεκριμένη επωνυμία, έδρα, τόπο δράσης και λειτουργίας για την εξυπηρέτηση ενός σκοπού ή κοινών ενδιαφερόντων

διάσπαση: απότομος ή βίαιος διαχωρισμός των μερών ενός συνόλου / η διακοπή των αρμονικών σχέσεων μεταξύ μερών

διάλυση: χωρισμός ενός συνόλου σε επιμέρους κομμάτια / διάσπαση της συνοχής, αποδιοργάνωση / ματαίωση, ακύρωση

χωρισμός: διάσπαση